

Mihail Niemesch

Drept internațional public

Curs pentru uzul studenților de la specializarea
Relații Internaționale și Studii Europene

Ediția a 2-a, revizuită și adăugită

Editura
Hamangiu
2022

Cuprins

Capitolul I. Noțiuni introductive despre drept	1
<i>Secțiunea 1. Originea dreptului. Evoluție istorică</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Importanța și necesitatea studierii dreptului</i>	5
<i>Secțiunea a 3-a. Conceptul de drept și accepțiunile noțiunii</i>	6
<i>Secțiunea a 4-a. Tipologia dreptului și sistemul de drept</i>	8
<i>Secțiunea a 5-a. Diviziunea dreptului în drept public și drept privat</i>	10
<i>Secțiunea a 6-a. Concluzii</i>	11
Capitolul II. Apariția, formarea și evoluția istorică a dreptului internațional	12
<i>Secțiunea 1. Apariția și formarea dreptului internațional</i>	12
<i>Secțiunea a 2-a. Evoluția dreptului internațional</i>	14
<i>Secțiunea a 3-a. Denumirea și definiția dreptului internațional</i>	18
<i>Secțiunea a 4-a. Raportul dintre dreptul intern și dreptul internațional</i>	19
§1. Teoriile moniste	20
§2. Teoria dualistă	23
§3. Raportul dintre legile României și dreptul internațional	27
<i>Secțiunea a 5-a. Concluzii</i>	33
Capitolul III. Trăsăturile caracteristice și funcțiile dreptului internațional. Obiectul și rolul dreptului internațional	34
<i>Secțiunea 1. Trăsăturile caracteristice ale dreptului internațional</i>	34
§1. Acordul de voințe, fundament al dreptului internațional	34
§2. Alte trăsături ale dreptului internațional	35
<i>Secțiunea a 2-a. Funcțiile dreptului internațional</i>	36
<i>Secțiunea a 3-a. Obiectul și rolul dreptului internațional</i>	37
<i>Secțiunea a 4-a. Concluzii</i>	38

Capitolul IV. Izvoarele dreptului internațional	39
<i>Secțiunea 1. Noțiunea de izvor formal al dreptului internațional</i>	39
<i>Secțiunea a 2-a. Principalele trăsături ale izvoarelor dreptului internațional</i>	39
<i>Secțiunea a 3-a. Cutuma internațională</i>	41
§1. Obiecțiunile statelor față de norma cutumiară	48
§2. Sarcina probei existenței cutumei și a elementelor sale constitutive	48
§3. Interacțiunea dintre tratat și cutumă. Raportul dintre tratat și cutumă	49
§4. Codificarea dreptului internațional	50
§5. Forme speciale de codificare	53
§6. Organizațiile internaționale și cutuma internațională	53
<i>Secțiunea a 4-a. Principiile dreptului internațional</i>	54
<i>Secțiunea a 5-a. Doctrina și jurisprudența internațională</i>	56
<i>Secțiunea a 6-a. Echitatea</i>	60
<i>Secțiunea a 7-a. Actele unilaterale</i>	61
<i>Secțiunea a 8-a. Concluzii</i>	63
Anexa nr. 1. Statutul Curții Internaționale de Justiție	65
Capitolul V. Tratatul internațional	78
<i>Secțiunea 1. Introducere. Noțiune. Definiție</i>	78
§1. Definiția tratatului	80
§2. Observații esențiale. Trăsături	80
§3. Denumirea tratatelor	80
§4. Concordatul – tratatul încheiat de Vatican	81
<i>Secțiunea a 2-a. Clasificarea tratatelor</i>	82
<i>Secțiunea a 3-a. Elementele esențiale ale tratatelor</i>	84
§1. Părțile	84
§2. Voința părților	85
§3. Obiectul tratatului	88
§4. Structura tratatului	89

<i>Secțiunea a 4-a. Încheierea tratatelor internaționale și fazele acestei operațiuni</i>	89
§1. Negocierile – prima etapă în formarea tratatului	90
§2. Adoptarea, autentificarea și semnarea tratatului	91
§3. Exprimarea consimțământului	92
§4. Ratificarea	92
§5. Aderarea la tratate	94
§6. Încheierea și ratificarea tratatelor în România	94
§7. Rezervele la tratate	95
§8. Intrarea în vigoare a tratatelor	97
§9. Înregistrarea și publicarea tratatelor	98
<i>Secțiunea a 5-a. Funcțiile tratatelor</i>	98
<i>Secțiunea a 6-a. Efectele juridice ale tratatului față de părți și față de terți</i>	100
§1. Efectele juridice ale tratatului față de părți	100
§2. Aplicarea tratatelor în timp și spațiu	101
§3. Efectele tratatelor față de terți	101
§4. Interpretarea tratatelor	102
§5. Încetarea efectelor tratatelor	103
<i>Secțiunea a 7-a. Concluzii</i>	105
Capitolul VI. Subiectele dreptului internațional	106
<i>Secțiunea 1. Noțiune și categorii</i>	106
<i>Secțiunea a 2-a. Statul – principal subiect de drept internațional</i>	107
§1. Noțiunea de „stat”. Scurt istoric	108
§2. Sensurile termenului „stat” și definiția statului	109
§3. Elementele statului	110
§4. Forma statului	111
<i>Secțiunea a 3-a. Națiunile care luptă pentru eliberare</i>	114
<i>Secțiunea a 4-a. Organizațiile internaționale. Aspecte generale privind organizațiile internaționale. Definiție</i>	115
§1. Scurt istoric al apariției organizațiilor internaționale	115

§2. Elementele constitutive și trăsăturile organizațiilor internaționale _____	117
§3. Personalitatea juridică internațională a organizațiilor internaționale și capacitățile acestora _____	119
<i>Secțiunea a 5-a. Vaticanul</i> _____	120
<i>Secțiunea a 6-a. Recunoașterea statelor și guvernelor</i> _____	120
<i>Secțiunea a 7-a. Concluzii</i> _____	121
Capitolul VII. Populația în dreptul internațional _____	123
<i>Secțiunea 1. Populația – concept și obiect al reglementărilor internaționale</i> _____	123
<i>Secțiunea a 2-a. Aspecte privind cetățenia în dreptul internațional și în dreptul intern</i> _____	123
<i>Secțiunea a 3-a. Aspecte de drept internațional referitoare la dobândirea și pierderea cetățeniei</i> _____	128
<i>Secțiunea a 4-a. Regimul juridic al străinilor în dreptul internațional. Aspecte generale. Noțiuni</i> _____	129
<i>Secțiunea a 5-a. Statutul internațional al refugiaților</i> _____	131
<i>Secțiunea a 6-a. Dreptul de azil</i> _____	132
<i>Secțiunea a 7-a. Concluzii</i> _____	133
Anexa nr. 2. Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951 _____	134
Capitolul VIII. Teritoriul de stat în dreptul internațional _____	148
<i>Secțiunea 1. Definiția și natura juridică a teritoriului de stat</i> _____	148
<i>Secțiunea a 2-a. Componenta teritoriului de stat</i> _____	149
<i>Secțiunea a 3-a. Frontierele de stat. Definiție și clasificare</i> _____	150
<i>Secțiunea a 4-a. Modificări ale teritoriului de stat</i> _____	151
<i>Secțiunea a 5-a. Fluviile internaționale</i> _____	152
<i>Secțiunea a 6-a. Canaluri maritime internaționale</i> _____	154
<i>Secțiunea a 7-a. Spațiul aerian</i> _____	156
<i>Secțiunea a 8-a. Concluzii</i> _____	157

Capitolul IX. Zone cu regimuri juridice internaționale speciale	158
<i>Secțiunea 1. Zone demilitarizate, neutralizate, denuclearizate</i>	158
<i>Secțiunea a 2-a. Zonele polare</i>	159
<i>Secțiunea a 3-a. Spațiul extraatmosferic și dreptul spațial</i>	161
<i>Secțiunea a 4-a. Concluzii</i>	161
Capitolul X. Dreptul mării	163
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale și istorice legate de dreptul mării</i>	163
<i>Secțiunea a 2-a. Spațiile maritime și regimul lor juridic</i>	165
<i>Secțiunea a 3-a. Concluzii</i>	169
Capitolul XI. Răspunderea în dreptul internațional public	171
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale, definiția răspunderii internaționale</i>	171
<i>Secțiunea a 2-a. Fundamentele răspunderii juridice internaționale a statelor. Conduita ilicită, condiție a răspunderii internaționale. Condiții</i>	172
<i>Secțiunea a 3-a. Imputabilitatea faptului ilicit și consecințele faptului ilicit internațional. Cauze care înlătură caracterul ilicit al faptei</i>	174
<i>Secțiunea a 4-a. Categoriile de încălcări ale obligațiilor internaționale</i>	176
<i>Secțiunea a 5-a. Concluzii</i>	179
Capitolul XII. Soluționarea pașnică a diferendelor internaționale	181
<i>Secțiunea 1. Noțiunea de diferend internațional. Definiție</i>	181
<i>Secțiunea a 2-a. Modurile de soluționare pe cale pașnică a diferendelor</i>	181
<i>Secțiunea a 3-a. Concluzii</i>	189
Anexa nr. 3. Carta Națiunilor Unite	190
Bibliografie	215